

Universal Declaration of Human Rights - Lamnso'

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sá' Yeé Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ

Shúu Fù

Mo kí dzàèn kì kííyín jì viwìr ve vìr msòŋ ví dzè á fómo Nyùu wùn à jì ghay ngàŋ seé kfəə wìr msòŋ sí dzè kinsèŋ ke vitaaví, suuyrú wùn à nyaáŋ é kitu ke nsay,

Mo tà'ntéŋ wùn à nyaáŋ fó ghay wìr msòŋé kù dìnèŋ ne laàyeé a dzè wo lìi nyàm se kwa' wo wù bivirin vífii vé wíri wùn à woŋ wo wíri kì kír fó a yu vijun ve kisunŋnìn keé ngèngèr wùn à Bíímée, a'fó a dzè là fan wùn à fo kitan kì sìin kì kííyín jì dzè á shíí wo tavín wo wìr dzəm,

Mo kí dzàèn é shíí jì nsər kɪŋ á ghay wìr msòŋ fo wíri shwiíy kilòŋ e wìy e rər sí bí' fo bó á yò' dzəə kər dzəə yimò' fòo sə vitú vév fó sa' vitaavíí wùn á nə'sí,

Mo kí dzàèn é shíí fòo yìl é vitúm vi wáa kòŋnén,

Mo wír veé Kintatì ke vitum veé kitu ke nsayì fèrìn ne nsər fòo səə bíímé yév e kùm kinsèŋ ke gháy wìr nsòŋ, fòo dìn viwìr wùn à viku'ùy vé wìr, à virénrénj vé lùmèn w`n wííy, e kfèn wáy wáyín jì kikuúyí ke wòŋ wùn à Dzə'əm ye juŋe dzè é mvə vitaaví ve du'un ví,

Mo vitúm ve dzàèn ngàŋ se Kintatì ke vitum veé kitu ke nsay vi kà`àn ne fo áwunee vitu jì á wiy suusín wo', e so fo wìr dzəm wáa ker ghvém e kfèn a lèm nsər see kùm ghay wùn à vitaaví vé wíri.

Mo wìr dzə`m kiíy ghay sìn wùn à vitaaví vìn ví, kí dzə é shíí fo ŋkà'mé vèn wáa dzə eyìin,

Mo kí dzàèn ben,

Dzə'əm Ye Ku'ùne

Nèn fùŋ

Sá'yeé Kitu Ke Nsay Yee Kùm Ghay Wìr Msòŋ Rən, jì mfi' njiin yee réŋ fo wíri wùn à vitúm vi vidzəm, e dú e máy jiwìr wò'ón mò'ón wùn à Vintati veé wòŋ vi, mo á lem s'a'rən ghán sidzəm e vífii, a wiy a mùm e mvèm yè'éy wùn à duŋrii fó a tavír ghvém gháy sìn wùn a vitaaví vìn ví, shishár shishàr, e mvém wóŋ wùn ákitu ke nsay fó yìl, aá kííy e kfèn a lèm kijuujùn e mvèm wìr veé vitum ve dzəəŋ ngàŋ si wún à wír veé vitum ve áwune sar sá'rən vi.

1

Á dzəə wir dzəm rénérénj fó ghvəm wùn à fó ghàŋ, á yo' dzəə wir msòŋ jì kwàn. Wìr dzəm k̀m k fómo woo fó kwà'tì wùn à fó vífii, a wù kír fó a yìl e wùmò' woo wír moo fər və.

2

Wìr dàm kər ghay wùn à vitaaví ví vidzəm mo sá' rəne suuyin là nya' kìn kùm ráŋ, nshòm, kìn lumèn kìn Wííy, kìn lám, bíímé yee kùm Nyùu, dzəə sa', kwa'tì símó'sí, kitúm wùn à ŋkè' se dzə'əm si, kén, kidzəəy kìn anta' á mó'ó.

3

Wír dzèm kër vitaáví fó a dzə e tin, fóo yìl mo wù ta' a yìl e kfən a dzə e kìnən.

4

Wír yò' kër fó a lìm vikwàn, kìn a lìm lim yee là vikaanè. Vikwàn wùn à mfiìnè wír msòŋ, kìn dzə é dzəə rənè yò' kër fó a dzə.

5

Á yò' kër fó a nyàvrì e wír a yìl kfəə kinyò ke kí wáa kìn moo ji wír yó' dzə á wír bèy.

6

Fo nsər si, wír dzèm kër ghay viré' vidzèm fó a yensín ji wír.

7

Wír dzèm dzə rénřén é sar nsər. A nsər kër fó a shìy wun rénřén là nya'. Nsər kër fó a kìn wír dzèm rénřén là nya' e ghan se kinyà' kì nən ne e nèn bvə' sá' wír msòŋ rən. Lá wír yò' a bayír wíri ji á wáa leéy á mó'ó ntén.

8

Wír dzèm kër ghay ji nsər yeé wòŋ nəə e wun kinyò, e tàr kijun e ghan se wír /wíri bvə'ən nsər ye wonje foon kìn ye yì dzəən é ŋwà' nsər woó wòŋ, ji yì wáa shìy wun/áwune.

9

Lá wír yò'wìy koò wír e fin e lav, e nə'sì kìn e jùm fo wòŋ, a bó nsər yeé wòŋ yo' bìimé.

10

Wír dzèm kër ghay rénřén fo á sá' nsa'rə là kilo', a wù kër ghay ji á sá' á nsa' rə é lav nsa' yeé ŋgèŋgèr ye yì tíy fo wun kitu, kfən sá'nsa' rénřén mo yì dzəən là kilo' fóo dìn vitaáví ve wù kəri wùn à vinyo ve wù kër fóo yìl vi wùn à nsa' yee kùm wun.

11

1. Wír dzèm wo á toyin wun e kinyó kër ghay fo kwa'tii wáa dzə ji wù dzə á là jay, e meé e ghan se wù tiim e ŋgèŋgèr e kibà' ke nsa' áá sá' wun rénřén mo nsər dzəən, e bóo yen jay və bì' fo dzəən fen fo dzə dzəə sí fəə́sín fóo sə wun.

2. Bó yò'dzə á koò wír ji bì' fo wù bù'ùn kinyo, kìn dzə kinyo kee là ndzən ke á gov wír sho, e sar nsər wónj kìn yeé kitu ke nsay e ghan se kinyo kee shooy kì kooyin, a bó yò' dzə á fò ŋge' là' ye yì shaa kinyo ke ŋwèrín kì bù'ùn e ghan se kinyo kì kì kooyin.

12

Á yò' kër fóo nəə e wír kiliti ké dzə'ə'm, kfəə', lá', ntum si kìn fó a ròn ghvəm rá, kìn yìr rá, a bó yò'dzə mo nsər ta'à. Wír dzèm kër ghay fo nsər kìn wun fo vinyò fèn.

13

1. Wír dzèm kër ghay fó a ghan a shíy ááwuneé mvəm wonj mo wù konjé.

2. wír dzèm kër ghay fóo fəə fo wòŋ wúmó'ó kìn fo vəə, e kfən a ker vitaáví fóo kfən e bəm e wun wòŋ.

14

1. Wìr dzèm kër ghay wo dzè wù wàa tà' e kfèn a yu vijun ve kibeèy fó kinjuyrì wìr kìn dzè é kitum kiné kí.
2. Kibeèy kin kí yò'dzè kí wàa dzə fo wír vee mo a nyén fo nsa' se bó sí yo' kùm dzəə sa' yeé wòn wùn à vinyo ve bó ví yò' tóm ashíí wùn à nsər se vintatì veé kitu ke nsay.

15

1. wìr dzèm kër ghay e wun wòn fó a dzə wan Nsay.
2. Bó nsər yo'biimé ji á shá'nín á wír fo wun ghày moo wan nsay kìn f́ó sha'nín ghay vé fo wù kúvsín kitúm kf́ó (woŋ vé')

16

1. Vilum wùn à Vikìy ve á kuyin ne là bìíy kùm rám, woŋ wùn à bíímée, á kër ghay fó a ker tátí vijin, a fèr kf́é. Áwune kër vitaáví réŋrŋ é ghan sé tátí vijín, e mvəm dzè'əm tátí vijin wùn á ghan sé jàvsin.
2. Tátí vijiné kù dzé cá' a dzè cá' a dzè fo Wííy wùn Lùmèn ve á biimen fo áwune vitu ji dzè á wàa dzə.
3. Kf́é dzè f́omo Nyù, a kfèn dzè kintatì ke ŋgwàrìn wòn, a kitúm wùn à woŋe kër fó a kìn.

17

1. Wìr dzèm kër vitaáví fó a ker vífá vé fo wun kitu réŋrŋ mo dzè wù wàa ker e kintatì wùn à wír á mó'ó.
2. Nsər yo'biimé ji wìr wùmò' kinen á wír wùmò' fo wun keŋ.

18

Wìr dzèm kër ghay fó a ker kwa'tì rá, vííí vé wùn à bíímé ŕé. Ghay ráne tátí vitaáví vee f́ó kuvsín dzəə bíímé Nyúy, fo wun kitu kìn é Kintatí wùn à wír á mó'ó wùn à é ŋgèŋgèr kìn kintatì f́ó dìn bíímé rá moo é dùŋrì, e yìì, e ghvəm wùn à f́ó lè m nsər.

19

Wìr dzèm kër ghay f́ó shù kinyo wùn à f́ó suúy kwa'tì ré; ghay ràne f́ó vitaáví fo wir wáa tiy e wun nshù là kinjivìr wùn à f́ó tà', e səəsí, e kfèn sàmèr sá'ka wùn à kwa'tì si e dzəə see mo sá'ka yìi ghánen sho e kitu ke nsay là bìíy.

20

1. Wìr dzèm kër ghay f́ó tarnín wùn à wíri e kfèn tátí kintatì ke dzè'əm yee nyaán.
2. Lá wìr yò' kàn wír ji wù tátí á kintatì ke bó yò' dzəən koŋ rá.

21

1. Wìr dzèm kër ghay f́ó a dzə e mvəm sa'yee wun wòn, fo wun kitu kìn f́ó sho' wíri aá li kiré' kf́é.
2. Wir dzèm kër ghay réŋrŋ f́ó li kinyo kf́é e dù sho e virè' vé lìm vee wun wòn aá ka'ay.
3. Tím sa' yeé wòŋe wiy a dzə, a dzə mo wíri koŋè. Koŋ ràne wiy a dìn wún é dzəə ye á wiy a sho'tí wíri shó e ghan sí ghan sí là kilo', a shó' tí ràne wiy a yìì wir dzèm wo wù kuyin ne wùn à viréŋrŋ ví, aá wiy a sho' e kilìtì kìn é dzəə yee réŋ yì mò' ye yì shwinen rən.

22

Wìr dzèm, moo wìr woó wòn kér ghay ló a dzə e kiñèn, e klèn a yen ji woñe wùn à vitúm vimó' ví suúsín á wó, a kiñ wun réñréñ mo káv kìn kéñe dzəə`n é wòn si wòn si, e kùm ghay dzəə keñ, dzə'əm wùn á líí woñ wov ve dzəən ku fó wun viwìr wùn, wùn à ghwéme.

23

1. Wìr dzèm kér ghay fó a ker lim. Fóo sho' kfəə lim ye wù koñè, e laá yò' a bo' wun, é wù wáa lim lim a yu vijun wùn à ji wù wáa dzə e kiñèn fó kibun ke lim.

2. Wìr dzèm wo wù lim lim réñréñ kér fó a ker vila'ày réñréñ là nya'.

3. Wìr dzèm wo wù lim lim kér ghay fó a ker vilaámé vee réñ ve ví gheenén wun ve dzə ví tòmm wun wùn à kfəə rəə ji a dzə yí wáa ker viwìr ve wìr msòñ, wùn à ntom símó' sí, a shíí fèn dzə se sí wáa kìn dzə'əm ré.

4. Wìr dzèm kér ghay fóo kè' kìn fóo tatí vintatì ve ví kiñ lim rá vee wun kòn.

24

Wìr dzèm kér ghay fóo meèmè fo shuu lim a yìi kifá ke wù koñè, e tàtí wùn à ghán sé lim se sí wáa dzə sì gheénén wùn à vishiíy ve bam vi, a meemè yee kè' fó ngàm ye yí wáa ker vilaámé.

25

1. Wìr dzèm kér ghay fóo a ker dzə'əm ye yí wáa dzə e gheénén fóo yìi é wùn wun wáa dzə e távín wùn à kfəə rəə, moo fó viyikìr, ndzà, lav wùn à shív si, a vinyo veé shíí ve ví wáa sə wun, e kfèn a ker ghay fo á wáa leéy fo wun e ghan sé kibun ke lim, se yàsí, sé ndzám, sé viñkfə, sé vidzəènè kìn kighà' woó dzə'əm wo wù shaàne vítaáví vó.

2. Yìy wùn wàn kér ghay fó a ker leéy wùn àsá yee jeéyí. Wón adzəm ve a dzəən kìn é mvəm tátí vijin kìn é visàkii kér ghay réñréñ fó a dzə à kiñèn é dzə'əm.

26

1. Wìr dzèm kér ghay fóo ye'éy ñwà'. Yé'éy rəne kér fó a dzə kisán, a kí fèmm ghà'é le, e ñkè'se á dzəə yìy yé'éy sho yíyin. Ñkè' yé'éy ye yíyin rən kér fó a dzə kù fo wìr dzèm. Yé'éy fèr wùn à yé lime kér fó a dzə tèéter fo wìr dzèm. Yé'éy se tavkín sí se sí shaàn sìn si wiy a dzə fo wìr dzèm reñréñ mo vífíí vó ví dzəən.

2. Shíí ñwà'wo ye'éyíne kér fó a dzə fóo yìi é wir kíy wùn à fóo tavír ghwám yee kùm ghay wùn à vítaáví vé wìr msòñ ví. Yí kér fóo kuyír yúnín, a lì vinyo fotèr, a kuyír viñkar e vitúm vidzəm ví mvəm, e mvəm kfəə se wìr msòñ kìn vitatì ve dzəə bìimé Nyùy, e kdèn a tavír lim se kintatì ke vitum veé kitu ke nsay fó a lèmm nyaán.

3. Atàr wùn aàiyí kér ghay fóo sho' kfəə ye'éy ye dzə á wáa fo e wón véví.

27

1. Wìr dzèm kér ghay fó a tatí là kan e vinyò ve lìi woo wun wòn, e kfèn a yu vijun ve fèr, a ker kilín fo kikuuyí ké vinyò ve á tàrìn ne kijun wùn à sé' və.

2. Wìr dzèm kér ghay fó dzə e kiñèn fó yìr wùn à fó sé' wo wù loòn fo wun fèr kìn dzə yé tàr vinyò, sán wùn à yé fèr kiwoo.

28

Wìr dzè̀m kér ghay fó a ker nyaáŋ e wun wòŋ wùn á kitu ke nsay, e fí' a ker ghay wùn à vitaáví vé ví mo sá' rène suuyin.

29

1. Wìr dzè̀m kér fó a lìm, a dzè e wun kilìŋ bì'fo dzə̀n fó cá'cá' fo dzè wù kù̀yír kitú kfé là kinjivìr.

2. Mo wìr dzè̀m dìn ghay sìn wùn à vitaáví vé ví, wiy a sèr cá' vinyo vee mo nsər suuyì, e fí' a kìn kííy wùn à ghwéme fo ghày wùn à vitaáví vé wìr á mó'ó wùn à f́o runér réŋrén mo lìi wo juŋ, nyaáŋ woó wòŋ wùn à dzə̀m ye juŋe e wòŋ wo wìr dzè̀m kér ghay shoo ta'à.

3. Bó yò'dzè a dìn ghay sìn wùn à vitaávi vin vi jeéy e shaà fo dzəə yee mo kintatì ke vitúm veé kitu ke nsay ki ta'à.

30

Ki nyo ki yò'dzè shó e sa' fèn ke dzè kitúm, kintatì kìn wír wù bìnər ji kí fó wun vitaáví ji wù wàá yii á kinyo ke kí laar á ghay sí wùn à vitaáví ví ve á saŋen é sa'fèn.
